

EL BLOC DE L'OLLÉ

Onze anys per a Liu Xiaobo

MANEL OLLÉ

A finals de la dècada dels anys vuitanta l'assagista i crític literari Liu Xiaobo s'estava com a professor visitant a la Columbia University de Nova York. Participava de la *febre cultural* que s'havia desfermat entre els joves xinesos que tot d'una havien conegut Kafka, Modigliani, Bulgakov, l'escola de Frankfurt, Pollock, Sartre, Joyce, Rulfo, Nietzsche, Truffaut, Beckett, Freud i el marquès de Sade. A principis del mes de maig de l'any 1989, quan ja feia unes poques setmanes que més de trenta mil estudiants i treballadors ocupaven la plaça de Tiananmen, Liu Xiaobo va agafar un avió cap a Pequín i s'hi va afegir. El 20 de maig de 1989, un cercle reduït de vells militars i vells dirigents de confiança de Deng Xioping va destituir el secretari general del partit comunista Zhao Zhiyang –partidari de la reforma política i de la negociació amb els revoltats– i va decretar la llei marcial. Durant uns quants dies l'exèrcit va fer diferents intents fallits d'entrar a la capital, però la població concentrada a les entrades de la ciutat els impedia el pas. A finals de maig, tan sols quedaven a la plaça de Tiananmen uns pocs milers de resistents. El 27 de maig els joves revoltats van decidir deixar la plaça, però a les poques hores, una de les líders carismàtiques, Chai Ling, de 23 anys, va canviar d'opinió i va convèncer una bona part dels concentrats, amb els seus discursos encesos i lacrimògens, que calia romandre a la plaça fins al final, que calia que els joves vessessin la seva sang pel poble xinès.

Davant d'aquesta absurda crida a la immolació, el 2 de juny de 1989, Liu Xiaobo, i tres altres amics que podien ser una referència entre els més joves, com ara el cantant de rock d'origen taiwanès Hou Dejian, van iniciar al centre de la plaça una vaga de fam per mirar de convèncer els estudiants d'abandonar a temps la plaça: si marxaven per decisió pròpia, esdevindrien els vencedors morals, consolidarien els sectors reformistes del partit i forçarien la negociació. Si s'hi quedaven, s'imposaria la

violència dels tancs, i tot estaria perdut. El gest de Liu Xiaobo i el seus amics no va servir de res. Tot just l'endemà a la nit les columnes de tancs van entrar a sang i foc a la capital. Quan els soldats s'apropaven a la plaça, Liu Xiaobo va ser un dels negociadors que va pactar la retirada dels estudiants. Aquest protagonisme mitjancer no li va estalviar una condemna de gairebé dos anys. A diferència d'altres dirigents de Tiananmen, Liu Xiaobo no va optar per un exili més o menys daurat. Només cal que pensem en Chai Ling, la incendiària i lacrimògena partidària de vessar la sang dels estudiants, que miraculosament, just a temps, va desaparèixer de l'escenari i l'endemà ja era a Hong Kong. Als pocs anys es guanyava ja molt bé la vida als EUA en el món del negocis.

Des de 1989 Liu Xiaobo ha estat un referent. En el trànsit que va des de la protesta ingènua i reactiva dels joves universitaris que es van aplegar l'any 1989 a la plaça de Tiananmen fins a les propostes madures, tan inequívokes i radicals com tranquil·les i gradualistes, que Liu Xiaobo i molta altra gent de la societat civil xinesa impulsen actualment, podem seguir la trajectòria del protagonisme discret, gens mediàtic però

decisiu de Liu Xiaobo, un assagista esmolat i compromès, que des de l'any 1989 entra i surt de la presó i que, si les coses no canvien molt, s'hi passarà una bona temporada. Com a assagista ha dedicat bona part dels seus esforços a criticar el nacionalisme xinès. En el llibre publicat l'any 2006, *L'espasa verinosa d'un sol tall (Danren dujian)*, hi escriu: «el nacionalisme és un terme que només em sembla respectable quan parlem d'una nació ocupada. Fora d'això només els polítics emprenyadors i els idiotes desvagats s'apleguen sota les banderes del nacionalisme.»

Fa pocs mesos un tribunal xinès va condemnar Liu Xiaobo, vicepresident del PEN club xinès independent, a onze anys de presó. Nou anys més que els

que li van caure pel seu protagonisme en els fets de Tiananmen. Se l'acusa de subversió, però sobretot de ser el principal redactor i referent de la Carta 08, un document inspirat en la Carta 77 que va activar Václav Havel a Txecoslovàquia l'any 1977. La carta 08 propugna el compliment efectiu dels drets civils que des de fa uns pocs anys ja reconeix (només de forma retòrica) la constitució xinesa, i defensa una via reformista cap a una Xina democràtica i federal. Per primera vegada a la Xina, la dissidència xinesa articula una proposta políticament consistent i concreta, que de seguida ha aconseguit concitar el suport explícit de milers d'intel·lectuals, treballadors, professionals i estudiants. No sense raó, els dirigents xinesos han considerat que aquesta Carta 08 representa el més greu desafiament polític intern que s'han trobat en les últimes dècades: més preocupant fins i tot que les revoltes del Tibet o del Xinjiang. ■

